

Analýza využitelnosti solární energie v městské zástavbě

Vedoucí práce: Ing. Jiří Cajthaml, Ph.D.

Autorka práce: Iva Bambulová

Cíl práce:

Navrhnout ideální postup pro analýzu využitelnosti sluneční energie v zastavěném území, jejíž výsledky by sloužily obyvatelům jako ucelený zdroj informací, potřebných pro navrhování střešních solárních systémů.

Hlavním bodem je modelování slunečního záření prostřednictvím GIS.

Podmínky:

- možnost automatizace procesu
- zpracování pokud možno v jednom software

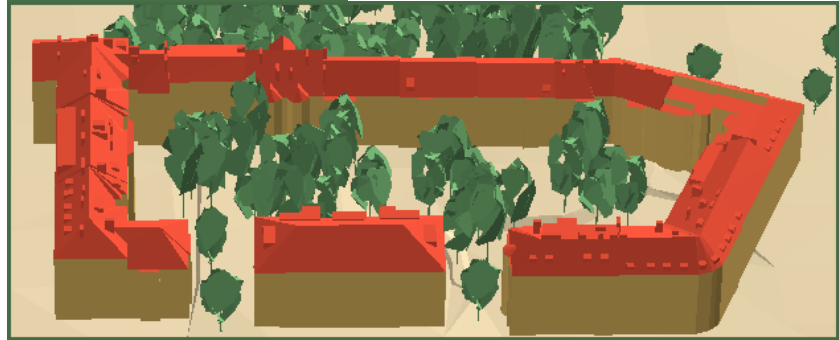
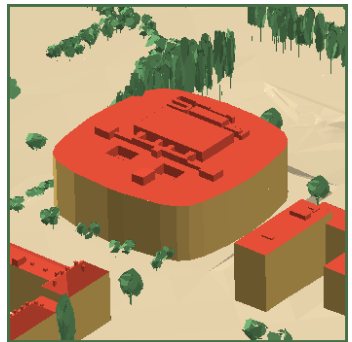
Postup:

- Získání a úprava vstupních dat
- Modelování slunečního záření v GIS
- Ověření výsledného modelu
- Analýza solárního potenciálu budov
- Prezentace získaných dat

3D model terénu, zástavby a zeleně

- data v podobě výřezu 3D modelu zástavby a zeleně poskytl ÚRM hl.m. Praha
- podmínky pro výběr oblasti:
  - kopcovitý terén
  - různé typy zástavby a zeleně
  - 2 meteostanice
- 4 soubory formátu shapefile – terén, zástavba, zeleň, mosty
- budovy atributově rozčleněny do 8 skupin – svislé stěny, šikmé a vodorovné střechy, komíny, vikýře a nástavby, věže atd.
- zpracovány nadstavby a vikýře širší než 2 m, komíny vyšší než 2 m a na zdech výstupky větší než 0,7 m

Meteorologická data

- zdroj dat solární radiace
- účely: kalibrace vstupních parametrů a kontrola správnosti modelu solární radiace

Stanice ČHMÚ Karlov

- po konzultaci nahradila data ze stanice Fsv ČVUT
- profesionální stanice
- hodinová data pro ročníky 2006 – 2010
- globální, difuzní i přímé záření, extraterestrické záření, propustnost atmosféry atd.

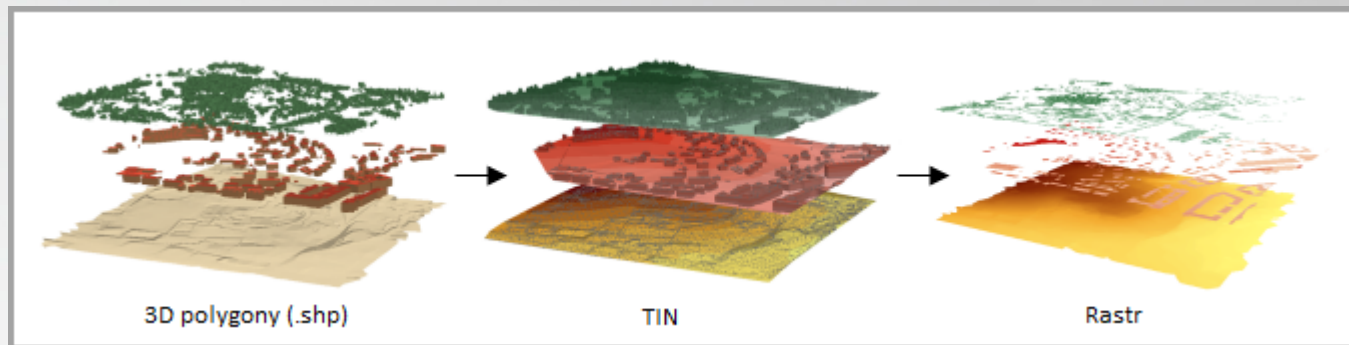
Stanice Strahov, blok 4

- projekt klubu Silicon Hill (studentská unie ČVUT)
- poloprofesionální stanice
- data intenzity slunečního záření po 5 minutách pro rok 2012

I. Příprava vstupních dat pro nástroj Area Solar Radiation (ArcGIS)

- příprava rastru terénu, zástavby a zeleně ze 3D modelu
  - převod automatizován pomocí ArcGIS ModelBuilder

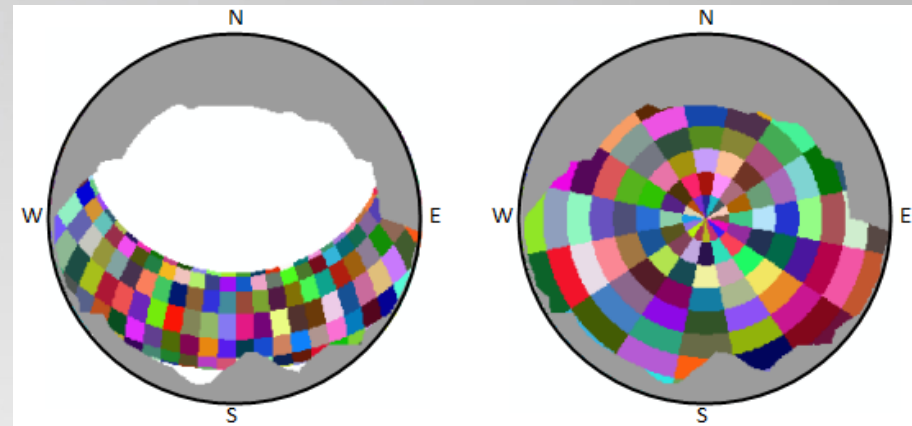

- konfigurace času
- odhad atmosférických parametrů „Propustnost atmosféry“ a „Podíl difuzního záření“
  - kalibrace pomocí referenčních dat z meteorologických stanic

Princip výpočtu modelu

- Pro každý pixel vstupního rastru povrchu je vypočtena mapa viditelnosti, mapa pohybu Slunce a mapa oblohy.
  - Mapa viditelnosti reprezentuje, jaká část oblohy je z daného místa viditelná a která je zakryta okolními objekty.
  - Mapa pohybu Slunce slouží k výpočtu přímého slunečního záření, simuluje dráhu Slunce nad obzorem.
  - Mapa oblohy slouží k určení difuzního slunečního záření.
- Překrytím map a jejich součtem se určí hodnoty solární radiace [Wh/m^2], tj. množství dopadajícího slunečního záření pro zvolené časové úseky – v našem případě měsíce.
- Výsledkem výpočtu je rastr, pokrývající zpracovávané území, kde hodnota pixelu je rovna množství globálního slunečního záření, které na jeho plochu dopadne za zvolený časový úsek.

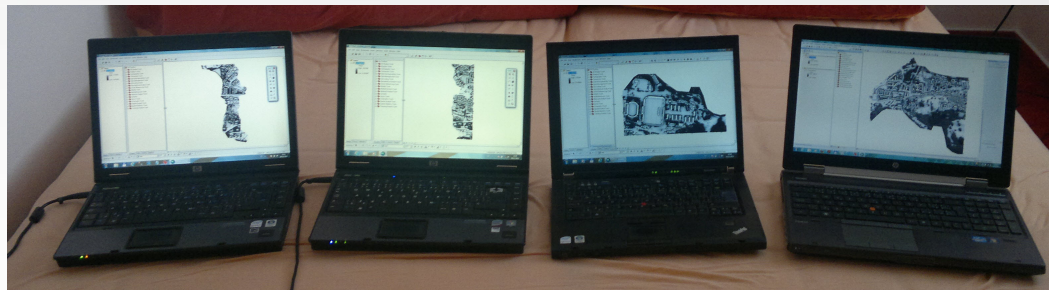

II. Tvorba modelu dopadajícího slunečního záření

- výpočet velmi zatěžující operační paměť počítače → zpracovávané území rozděleno na pět sektorů, zpracovaných na pěti počítačích
- zpracování na 3 etapy, podle atmosférických parametrů

Sektor	Břevnov	Dejvice	Kulaťák	Malovanka	Strahov
Doba zpracování	8 dní 17 hod	9 dní 14 hod	9 dní 9 hod	10 dní 11 hod	10 dní 5 hod

- výsledek pro každý sektor = 12 rastrů (pro každý měsíc v roce), kde každý pixel nese hodnotu měsíčního množství dopadající globální sluneční radiace na jeho plochu [Wh/m^2]

Value
High: 167993
Low: 0,229686

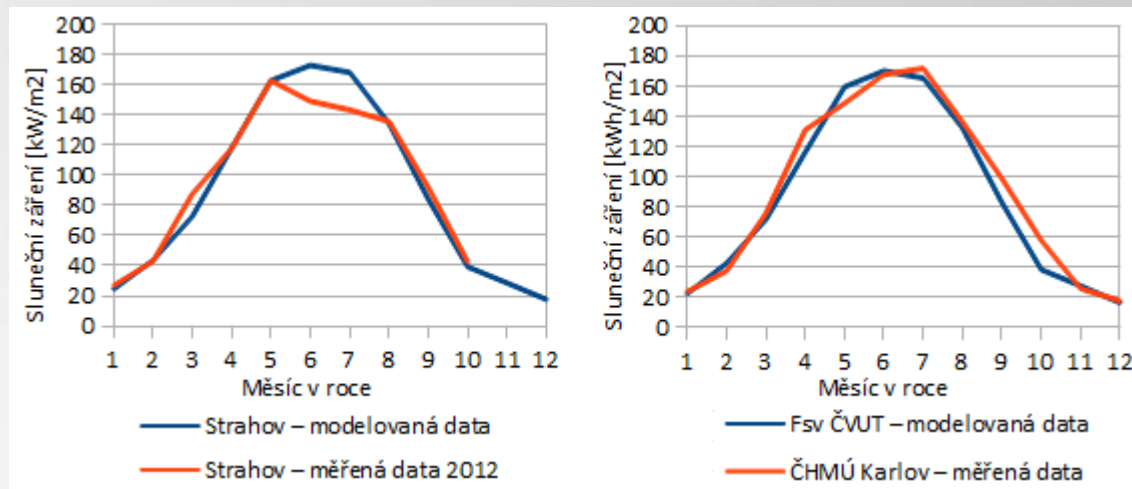
S

Ověření výsledného modelu

- porovnáním vypočtených měsíčních úhrnů solární radiace s měřeními

- vizuální kontrola správnosti modelování v zastíněných prostorách
- potřeba většího množství dat, např. data z instalovaných solárních panelů

- = extrakce dat z modelu slunečního záření a povrchu → získání informací charakterizujících solární potenciál každé střechy v řešeném území
- tvorba půdorysných polygonů střech z původního 3D modelu
- naplnění atributové tabulky polygonů pomocí Zonal Statistics a Map Algebra následujícími daty:
  - globální sluneční záření pro jednotlivé měsíce a celý rok [Wh/m²]
  - sklon a orientace střechy [°]
  - použitelná plocha střechy (tj. bez komínů, vikýřů apod.) [m²]
  - energetická výtěžnost potenciálního střešního systému [kWh] o ploše rovnající se celkové ploše střechy a účinnosti rovné 14%

- podmínky pro formu prezentace dat:
  - dostupnost a pochopitelnost široké veřejnosti
  - atraktivnost, interaktivnost
- inspirace projektem města Boston „Solar Boston“ → interaktivní webová mapa
- využití systému ArcGIS Explorer Online
  - systém pro správu a sdílení geoprostorových dat na internetu
  - prostředí pro tvorbu interaktivních online map či jiných aplikací – podkladové mapy, šablony, GIS nástroje

Postup tvorby interaktivní webové mapy

- nahrání souboru střešních polygonů (.shp) s atributovou tabulkou naplněnou potřebnými daty
- konfigurace „pop-ups“ tj. vyskakovacích oken
  - médium pro znázornění informací o solárním potenciálu jednotlivých budov
  - po kliknutí na libovolný střešní polygon zobrazí informace o solárním potenciálu vybrané střechy, které čerpá z atributové tabulky
  - vyskakovací okna obsahují:
    - informace o celkové ploše střechy, orientaci a sklonu střechy, ročním úhrnu globálního slunečního záření na 1 m² střechy a výtěžnosti potenciálního fotovoltaického systému
    - graf znázorňující vývoj měsíční globální solární radiace během celého roku
    - graf znázorňující měsíční hodnoty výtěžnosti potenciálního solárního systému
- nastavení zobrazení polygonů

Home

Details

Share

Find Places

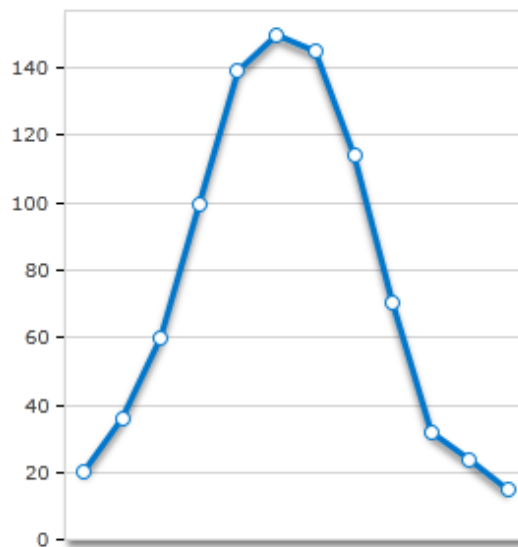

Solární potenciál budov Prahy 6

Vlastnosti označené části střechy:

- Plocha 2 583,30 m²
- Orientace 12,47°
- Sklon 4,60°
- Celkové roční množství slunečního záření 898 154,00 Wh/m²
- Celkový roční modelový výkon fotovoltaického systému, pokrývajícího celou plochu označené části střechy a o 14% účinnosti 324 827 560,62 [kWh]

Sluneční záření v průběhu roku [kWh/m²]

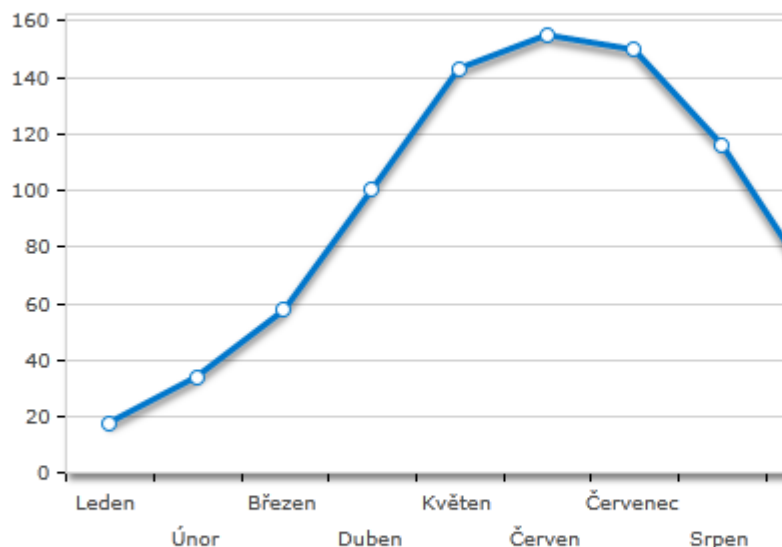

Prezentace získaných dat

Solární potenciál budov Prahy 6

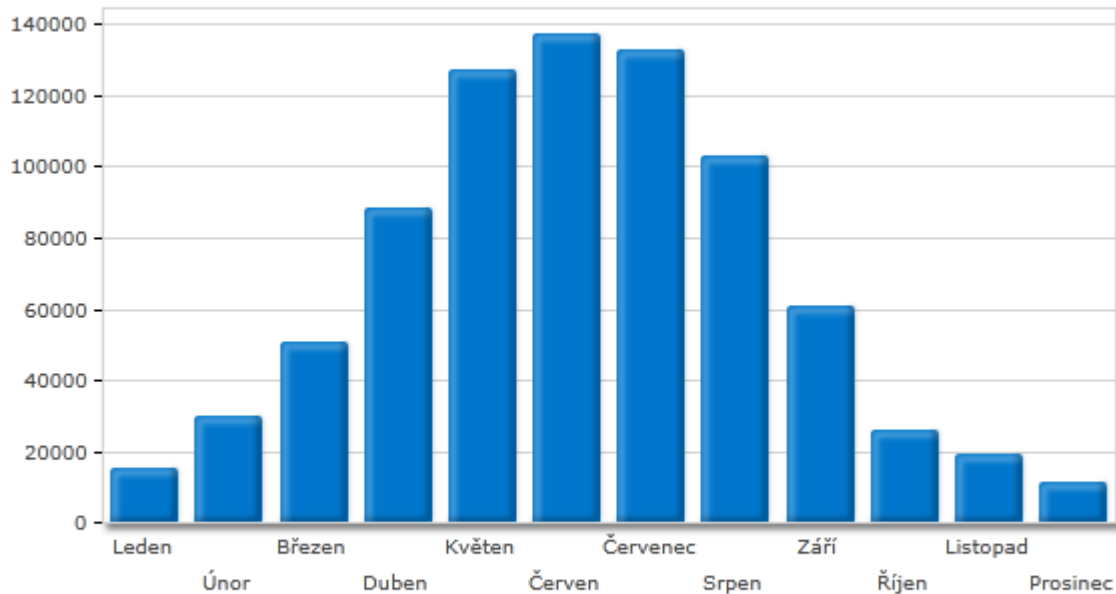
Sluneční záření v průběhu roku [kWh/m²]

Graf zobrazuje hodnoty globálního slunečního záření pro jednotlivé měsíce a průměrnou hodnotu pro označenou část střechy.

Solární potenciál budov Prahy 6

Model výkonu fotovoltaického systému [kWh]

Hodnoty jsou určeny pro potencionální systém o rozměru 6 353,53 m², rovnajícímu se celé ploše označené části střechy. Pro účinnost systému je uvažována hodnota 14%.

Výsledkem práce je:

- návrh postupu analýzy solárního potenciálu
- webová mapa, která nabízí obyvatelům měst možnost relativně intuitivní a jednoduchou cestou zjistit přesné informace, potřebné k navrhování střešního solárního systému

Návrhy na vylepšení:

- z vytvořených zdrojů dat lze odvodit mnoho dalších cenných informací – návratnost investic do solárního systému, výroční snížení emisí CO₂ atd.
- zdokonalení webové mapy
- rozšíření databáze zdrojů meteorologických dat pro detailnější ověření spolehlivosti modelu

Děkuji vám za pozornost!

